

A25

INDARKERIA MATXISTAREN KONTRAKO EGUNA

Durangaldeko
Mankomunitatea
Mancomunidad
de Durangaldea

**Emakumeenganako
indarkeria
matxistarik EZ!**

E.H. HAURDUNALDI SUBROGATUA

Meloia ireki (Abrir el melón) zuen izena June Fernandezek (Bilbo, 1984) orain lau urte kaleraturiko liburuak. Kazetariak *Pikara Magazine* aldizkari feministan publikaturiko testuetariko batzuk batu zituen argitalpen hartan. Oraingo hau bestelakoa da, baina Fernandezek "meloia zabaldu" gura izan du beste behin ere. Kazetari feministak haurdunaldi subrogatuaz hausnartzeko tresna bezainbeste prisma batu du *Aingeruak eta neskameak* liburuan.

Eztabaida polarizatu bati patxadaz heltzeko heldulekuak batu dituzte liburuan. Haurdunaldi subrogatuei buruzko 'meloia zabaltzeko' beharritza ikusi duzu?

Bai. Haurdunaldi subrogatua etengabe agertzen da hedabideetan, baina diskurtsoa azalean geratzen da askotan, bai muturretako batean, eta baita bestean ere. Izenburuak polarizazio horri egiten dio erreferentzia, hain zuzen ere. Alde batetik, aingeruen arketipo hori dugu. Hau da: haurdunaldi subrogatuen aldeko sektorean, emakume umedunak beste laguntzeko prest dauden aingeru legez azaltzen zaizkigu. Eta, beste muturrean, feminismotik zein beste sektoreetatik eratorritako kritikak daude. Horietan, umeak ernaltzen dituzten emakumeak neskame edo esklabo legez aurkezten dira, kapitalismo patriarkalaren mesedetan alienatutako eta ustiatutako emakume gisa. Diskurtso kontrajarri horien bien aurrean, nik ez dut ez batarekin ez bestearekin bat egiten. Iruditzen zait lehenengoari kritika falta zaiola, eta ez dituela aintzat hartzen botere hartu-emanak eta honek dituen kontu estelak. Bigarren diskurtsoa, berriz, orokorkerian, estereotipoetan eta emakumeen erabakimena ukatzean jausten dela iruditzen zait. Zaku berean sartzen ditu sinatu berri duen kontratua ulertzen ez duen Indiako emakume pobre bat zein praktika hau aktibismoagatik egiten duen klase ertaineko emakume kanadarra. **Liburuan agerian utzi duzu auziaren izaera polidrikoa. Ezaugarriok nahita aletu dituzte?**

Bai. Gai honen konplexutasuna aitortze aldera, interesgarria deritzot fokua ezagutza arlo bakoitzeko ezaugarrietan ipintzeari. Demagun gaia ikuspegi filo-

"Iruditzen zait eztabaidarako elementu berriak mahai gainean ipintzea eskertu duela jendeak"

JUNE FERNANDEZ CASETE KAZETARIA ETA EKINTZAILE FEMINISTA

Fernandez bilbotarrak 'Aingeruak eta neskameak' saiakera (Lisipe, Susa) aurkeztu du Berrizko Kultur Etxean

sofiko batetik behatzen dugula. Kasu horretan, analisisa teorikoa izango da, eta, beharbada, haurdunaldi subrogatuen kontra agertuko gara. Alabaina, auziari lege ikuspegi batetik behatzen badiogu, debekuek eta legeztatzeek ekar ditzaketen korapiloak ikusiko ditugu beharbada. Arlo perinatalera bagoaz, umedunen eta umeen eskubideak ipiniko ditugu eztabaidaren erdigunean. Aldiz, auziari ikuspegi antirrazista batetik heltzen badiogu, honako galdera hau egingo diegu geure buruari: zergatik kezkatzen gaitu hainbeste gai honek, eta zergatik ez gaituzte horrenbeste aztoratzen emakumeengana beste esplotazio mota batzuek? Hala nola barneko etxeko langileenganakoak. Ertz horiek guztiak direla eta, liburuazazpi kapitulutan banatu dit.

Euskal Herriko mugimendu feministako 19 aktibista elkarrizketatu dituzu. Aukeraketa gatxa izan da?

Elkarrizketatuak hiru multzotan sailkatuko nituzke. Lehenengoan, adituak daude. Esate baterako, Itziar Alkorta zuzenbide zibileko irakaslea eminentzia bat da gai honetan. Haurdunaldi subrogatua landu du bere doktore tesian, euskal alderdi politikoak aholkatu ditu; argi neukan bere ekarpena handia izango zela. Bestetik, Josebe Iturrioz dauka, Medeak taldeko kide ohia; eta baita Ianire De la Calva FeministAldeko kidea ere. Bi horiek sarritan egon dira hedabideetan eta mahai-inguruetan gai honi buruz hizketan. Bigarren multzoan, haurdunaldi subrogatuen ez baina gurasotasunean trebatutako adituak daude. Adibidez, Iosune Fernandez Centeno, adopzio transnasionalei buruzko doktore tesia egiten dabilena. Interesgarria iruditu zait bere ekarpena, askotan adopzioa

ipintzen da-eta haurdunaldi subrogatuaren alternatiba etiko gisa, eta nik neuk zalantzan ipini gura izan dut hori. Bestalde, gai perinataleki buruzko atalean, Ana Mendia emagina eta Estitxu Fernandez psikologoa ditugu. Azkenik, hirugarren multzoan, gai honekin hartu-emanik ez duten baina haien jakintza arloa interesgarria den kideak daude. Hor dago Miren Ortubay zuzenbide penaleko irakaslea. Haurdunaldi subrogatua askotan alderatu da prostituzioarekin, eta Ortubayren ekarpena interesgarria iruditu zait prostituzioaren penalizazioa haurdunaldi subrogatura estrapolatu daitekeen aztertzeke.

Sentitu duzu presiorik liburuaz idazterakoan?

Presiorik ez, baina bai kezka eta ardura. Liburuko feministarik gehienak haurdunaldi subrogatuaren praktikaren eta negoziorekin aurkakoak dira. Kritikoak dira horrekin, eta gutxi gorabehera denek bat egin dute familiak ez direla estigmatizatu behar esatean. Hau da, modu kolektibo batean kritikatu behar ditugu sistema, negozioa, praktika, baina ez du zentzu gehiegirik norbanakoen kontra egiteak. Beharbada, gurasotasun mota hau aukeratu duten Euskal Herriko familia askok era akritiko batean egin dute hautua, eta ez dute zerbait txarto egin izanaren kontzientziarik. Hori ere lantzen dugu liburuan, izan

ere, erronka da kritika politiko bat inor mindu barik egitea. Nirekin berba egin duten familia asko eskertuta agertu dira feminismotik jasotzen zuten mezua oso bortitza zelako. Entzuteko eta eztabaida pizteko grina igarri

dute liburuan. Bestalde, ez naitenez ez mutur batean ez bestean kokatzen, alde bietatik egurra jasotzeko kezka hori nuen. Iruditzen zait jendeak eskertu egin duela eztabaidarako elementu berriak mahai gainean jartzea.

"AUZIA KONPLEXUA DENEZ, INPORTANTEA DA GAIA HAINBAT EZAGUTZA ARLOTATIK AZTERTZEA"

A25N EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA MATXISTA DESAGERRARAZTEKO NAZIOARTEKO EGUNA

EGITARAUUA

AZAROAK 3
ESKU PILOTA - EMAKUMEAK
(Elitea, promesak eta gazteak)
Olaqueta Frontoian 11:30
Doan

"BETA" - Zinema
Kultur Etxean 18:00
6€ (bezkideak 3€)

AZAROAK 9
AUTODEFENSA FEMINISTA (Salo eskola)
Kultur Etxean 10:00-14:00 - Doan

Izaera ematea, azken eguna azaroak 7:
berdirtasuna@berriz.eus
946 82 45 25 // 603 837 471

"MEMIA. SOY UNA PUTA OBRA DE VELAZQUEZ"
Antzerkia
Kultur Etxean 18:00
6€ (bezkideak 4€)

AZAROAK 10
"ROBOT SALVAJE"
Urreentzako Zinema
Kultur Etxean 17:00
6€ (bezkideak 3€)

AZAROAK 15
"ONIN ETA ANTZERGIAREN MISTERIOA" - Familia Antzerkia
Kultur Etxean 17:00
6€ (bezkideak 4€)

AZAROAK 16
AUTODEFENSA FEMINISTA (Salo eskola)
Kultur Etxean 10:00-14:00
Doan

AZAROAK 21
KAFEMINISTA TERTULIA "Aingeruak eta neskameak: haurdunaldi subrogatuei buruzko analisi feministak"
Idazlea: June Fernandez Casete
Moderatzailea: Miren Amuriza
Kultur Etxean, ikasgelan 18:00
(sarrera, erropide ondoko atetik)
Doan

AZAROAK 23
"JBI, BEDI" - Kostertua
Kultur Etxean 19:00
6€ (bezkideak 4€)

AZAROAK 25
Leurreta-Markina Ikastetxea: Indarkeria matxista salatzeke bideoa eta Talo Merca aurkeztuko dituzte.

MOBILIZAZIOA 18:30
Arlokatzaileak: Azeri Gorriak, Emakume Migratzen Elkarria eta Gure Izarrak

BERRIZKO UDALAK, HERRITAR ORORI DEJ EGITEN DIO, MOBILIZAZIOAN PARTE HAR DEZAN.

AZAROAK 26
ANTZERKI LABORATEGIA
Jabekuntza Ikastetxe saio partehartzailea
Kultur Etxean 18:30
Doan

BERRIZKAZ EGIN DU EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA MATXISTARIK ONARTZEN

6

Zabaldu dezagun 'mapamundia'. Haurdunaldi subrogatuari buruzko zer errealitate ikusiko dugu munduan zehar?

AEBetan oso errotuta dago. Umeak sortzea edozein norbanakoren arteko negozio lez ikusten dute han. Errusian ere egonkor-tu den praktika da. Indian, emakumeak ospitale pribatuetan egoten ziren sartuta ernaltze prozesu osoan zehar. Baina, gero, estatuak legea aldatu zuen, eta, momentu honetan, atzerri-tarrek ezin dute praktika hori han gauzatu. Ukrainako gerra hasi arte, euskal herritar askok hara jotzen zuen prozesua egite-ra, baina gaur egun herrialde hori aukera bat ez denez, Georgia dabil indarra hartzen. Mexikokoa ere kasu nabarmena da. Hango estatu bitan baino ez dago baimenduta. Dena dela, gainerako estatuetan debekua egon arren, epaile askok subrogazio akordioak onartzen dituzte. Kanadan, oste-ra, modu altruistan baino ezin da gauzatu haurdunaldi subrogatua. Baina zalantzak ditut horrekin, altruismoa sustatzeak arriskua ekar dezakeelako emakumeon osasun fisiko eta emo-

zionalera. Oso eredu desberdinak daude herrialdeen artean, eta askotariko faktoreek esku hartzen dute: giza eskubideen urraketek, legeek eta sozioekonomiak, besteak beste.

Haurdunaldi subrogatuak zelan eragiten dio familiaren irudikapenari?

Eredu berri bat eskaintzen du ala irudikapen klasikoa lehertzen du?

Liburuaren 6. atala horri buruzkoa da, hain zuzen ere. Segun eta zelan egiten den, gauza biak indartu daitezke. Adibidez, Gracia Trujillo ekintzaile *queer*-aren iritziz, haurdunaldi subrogatuak

zalantzan ipini dezake gurasotasuna. Bere esanetan, ama izan zaitezke erditu barik, edo haurdun egon zaitezke gero ama izan barik. Edozelan ere, zalantzan ipintzen dut hori, gurasotasun *bolloek* horrekin apurtu dute eta. Liburuan sarri aipatzen da

filiazio anizkoitza. Hau da, ume batek guraso bi baino gehiago izatea. Eraldatzaileagoa deritzot halako familia zabalagoak sortzeari. Umeak guraso sozialak eta guraso biologikoak izango ditu kasu horretan, eredu kolektiboago bat.

June Fernandezek 'Aingeruak eta neskameak' liburua kaleratu du aurten.

Zal di bar

Berdintasuna

AZAROAK 22

INDARKERIA MATXISTA IDENTIFIKATZEN

18:00 HITZALDIA LIBURUTEGIAN

AZAROAK 25

ELKARRETARATZEA

19:00 UDALETXEKO PLAZA

INDARKERIA MATXISTARI AURRE EGITEKO GIDA

EUSK

GAZT

Zaldibar
Elizateko
Udala

Maialen Zuazubiskar LASTERKETA Urtebeteko etenaren ondoren, Durango Kirol Taldeko kideek iaz berriro Emakumeen Lasterketa antolatzea erabaki zuten. Indarberrituta bueltatu ziren eta lasterketak arrakasta handia izan zuen. Beste behin ere, indarkeria matxistaren aurkako aldarriak lau haizeetara zabaldu zituzten. Durangoko Emakumeen Lasterketa gure artean luzaroko izango den lasterketa da. Aurtengo edizioa azaroaren 24an egingo dute, domekan, 10:30ean. Garazi Sampedrok lasterketaz bat egiteko deia egin die emakume guztiari.

Badator VII. Emakumeen Lasterketa. Hasteko eta behin, bertan ikusiko zaitugu?

Bai, bertan izango naiz. Antolakuntzan laguntzaile lanetan ibiliko naiz, dortsalak ematen

"Emakumeak ahalduntzeko lasterketa da"

GARAZI SAMPEDRO ARANDO KORRIKALARIA Sampedro Durango Kirol Taldeko kidea da eta Emakumeen Lasterketako antolatzaileetarikoa bat

edo beste edozein lan egiten. Ez dut korrika egingo, baina antolakuntzan arituko naiz.

Imajinatzen dut antolakuntzakoak lanean buru-belarri ibiliko zare-

tela egun hauetan. Lan handia izaten duzue?

Bai, horrela da. Baina, tira, taldeak esperientzia handia du lasterketak antolatzeko orduan, eta horrek lagundu egiten du. Atletismo pistako ekitaldiez gainera, hainbat lasterketa antolatzen dugu: Sorginen Lasterketa, Emakumeen Lasterketa eta Elorrioko Santxi-biri. Beraz, esperientzia hori oso lagungarria da probak antolatzeko, baina, tira, beti egon daitezke ezustekoak edo azken orduko kontuak. Beraz, lan handia eskatzen du, bai.

Urtebeteko etenaren ondoren, iaz berriro antolatu zenuen lasterketa. Luzaroko lasterketa izango dela uste duzu?

2021ean proba antolatu, eta erantzun ona izan zuen. 2022an lantaldea aldatu egin zen apur bat, eta iaz lasterketa berriro egitea pentsatu genuen. Ikusten genuen karrera interesgarria izan daitekeela, oso giro ona sortzen dela herrian, eta Durangon errota dagoela. Gainera, indarkeria matxistaren kontrako egunaren bezperan egiteak badu bere zentzua. Azken finean, aldarrikapena egiteko erabiltzen dugun lasterketa bat da.

"ALDARRIKAPENA EGITEKO ERABILTZEN DUGUN PROBA DA EMAKUMEEN LASTERKETA"

Garazi Sampedro, Durango Kirol Taldeko kidea.

AZAROAK 25

Emakumeenganako Indarkeria Ezabatzeko Nazioarteko Eguna

"NO, GRACIAS. DANZAS DE UNA NIÑA ROTA" ZAHY VERA
Dantza ikuskizuna eta solasaldia

Eguna: Azaroak 15, ostirala
Hizkuntza: Gaztelera
Lekua: Errota Kultur Etxea
Ordutegia: 19:00 - 20:30
Prezioa: Dohainik
Sarrerak: Errota edo Mediatekan

Haurtzaroen bizi izandako sexu-abusuak sendatzeko eta eraldatzeko prozesu biografikoak konpartzen digu Zahy Vera artista, dantzari eta terapeutak lan honetan.

EMAKUMEENGANAKO INDARKERIAREN AURKAKO NAZIOARTEKO EGUNA

Eguna: Azaroak 25, astelehena
Alderazi zure gaitzespen irimoi indarkeria matxistari zure etxeko lehoian, negozioren... puntu morea jarri. Kartela jaso ahal izango duzu Errota edo Mediateka Kultur Etxean.

ABADIÑOKO UDALETIK DEI EGITEN DIZUEGU PARTE HAR DEZAZUEN ABADIÑOKO MUGIMENDU FEMINISTAK BAT EGINGO DUEN DURANGOKO MOBILIZAZIOETAN.

INDARKERIA MATXISTAREN AURKAKO TOPAKETA

Eguna: Azaroak 21
Ordutegia eta Lekua: 12:00-14:00 Errota edo 18:00-20:00 Txanpota
Hizkuntza: Elebietara
Prezioa: Dohainik
Izen ematea: <https://forms.office.com/e/2QamW0XT7p>

Indarkeria Matxistari aurre egiteko topagune bat izango da herri eta elkarteetako osatua. Saio honetan zaharki, Indarkeria Matxistaren Durangaldeko Protokoloaren berrimangoa da, eta tresnak eskainiko dira indarkeria matxista antzematen ikasteko, eta jakiteko zer egin edota nora jo behar den.

KONTAKT DANTZA TAILERRA: INAKI SANTOS

Kontsentimendua lantzen gorputzetik
Eguna: Azaroak 27, asteazkena
Ordutegia: 18:00-20:00
Lekua: Txanpota Kultur Etxean
Hizkuntza: Elebietara

Kontakt dantzaren bidez baimenaren gaitasuna lantzeko dugu. Arketak egingo ditugu ikusteko zelinek garrantzitsu den entzutea, komunikatzea, eta pertsonaren nola taldearen mugak errespetatzea. Ez da aldez aurretiko dantza esperientziarik behar.

Ikusteko ere oso proba polita da, Askatasun Etorbidetik birritan pasatzen da eta. Eta ikuskizuna ere bermatuta dago, maila handia egoten da eta. Iaz, esaterako, esprintean erabaki zen proba. Oso polita izaten da. **Emakume guztiak batzen dituen lasterketa da zuena.**

Eguna bera erakargarria da eta horrek emakume asko batzea ekartzen du. Lehian dabilzan maila handiko lasterkariak zein korrikalari popularrek parte hartzen dute. Proba hau oso aproposa da hasiberri batentzat, esate baterako, distantzia aldetik ez da bost kilometrora heltzen eta.

Zergaitik animatuko zenuke jendea VII. Emakumeen Lasterketan parte hartzera?

Batez ere emakumeentzako jai bat delako; aldarrikapena bai, baina jai ere bai. Askotan neskek konplexuak izaten ditugu korrika egitera irteteko. Nik neuk, lasterkari modura, askotan konplexu leloak izaten ditut. Esaterako, lasterketa batean, askotan ez gara irteera lerroan aurrean ipintzen, uste dugulako ez dela gure lekua; azken batean, mutilek egon behar dutela lerro horretan, hobeak direlako eta

abar. Pentsamendu horiek atzean uzteko espazio bat ematen du lasterketa honek, gu trankil eta eroso sentitzeko proba bihurtuz. Eta honek lasterketa misto batean parte hartzera animatzeko edo konplexuak kentzeko balio badu, ba ezin hobeto! Emakumeak ahalduntzeko lasterketa bat da; korrika egiteak berak asko ahalduntzen du.

Emakumeen lasterketaz gainera, lasterketa laburra ere egongo da.

Hala da, bai. Umeei eta mutilei ere aukera emateko, lasterketa nagusiaren aurretik, 10:30ean, lasterketa laburra egingo dugu, testimoniala. 1.600 metroko proba izango da eta edozeinek parte hartu ahal izango du bertan, edozein adin eta generokoak. Horren ondoren, lasterketa nagusia egingo dugu. Lasterketa nagusiko dortsal banaketa 09:30ean hasiko da, eta 10:15ean amaituko da izen ematea. Sari banaketa eta zozketak 12:00etan egingo ditugu.

Garazi, zuzag gaudela aprobeztatu, zure kirol ibilbideari errepasso txiki bat egingo diogu. Urtea Euskadiko Kros Liga irabaziz hasi zenuen, DKTgaz taldeko Espainiako lasterketa bertikalen txapelketa irabazi zenuen, eta baita mendi

lasterketen Espainiako txapelketa, hori ere DKTko taldeagaz. Eta Euskadiko Trail txapeldun ere geratu zara, besteak beste. Zer balorazio egiten duzu?

Balorazioa oso positiboa da. Urtea ilusioz hartu nuen eta balorazioa ona da. Krosak gustuko ditut eta kros ligan parte hartzeak ilusioa egiten zidan. Primeran etorri zitzaidan motibatzeke. Baina, berez, mendi lasterketak ditut pasio, eta horiei ekin nien. Euskal Mendi Federazioko kopa jo nuen helburutzat. Zortzi lasterketa izan dira, apiriletik urrira bitartean, eta bostetan parte hartzea ezinbestekoa zen. Zazpi lehiatu ditut eta horietariko bost emaitzarik onenak kontuan hartzen dira. Oso ondo hasi nuen Kopa, ekainean lider jarri nintzen, baina gero zorte txarra izan nuen. Orkatila okertu, eta lasterketa bertan behera utzi behar izan nuen. Hanka dela eta, uztaileko eta iraileko probetan ez nintzen hain ondo ibili, eta, gainera, orduan jokatu zirenetan, Iparraldekoetan, puntuazioa handiagoa zen. Bataren eta bestearen ondorioz, laugarren jarri nintzen sailkapenean. Azken lasterketan,

finalean, ondo baino hobeto ibili nintzen, eta, azkenean, hirugarren amaitu nuen Kopako sailkapen orokorrean. Beraz, udako lesioa eta zorte txarra kenduta, pozik nago lorturikoa. Finean, joko horrelakoa da eta nik hau joko bat lez hartzen dut; beraz, balorazioa ezin hobea da.

Joko modura diozu, baina zure egunerokoan prestaketa handia eskatzen duen joko.

Jakina. Jokoa da, berez, baina pasioz egiten dudana kirola da eta ahalik eta ondoen egitea gustatzen zait. Txarto edo ondo egin dezakezu, baina, tira, nik ez diot horri buelta larregirik ematen. Bideagaz gozatzea gustatzen zait eta ondo entrenatzen ahalegintzen naiz, nire aldetik ahal dudana ematen.

Eta hemendik aurrera, zer?

2025ean berriro ere Euskal Mendi Federazioko Kopa lehiatu gura dut. Zentzua ikusten diot Kopari, hilean gutxi gorabehera lasterketa bat korritzeari. Eta ilusio berezi bat ere badut. Federazioak irizpide batzuk ditu, eta, esaterako, eurek aukeraturiko lasterketaren batean emaitza ona

lortuz gero, Euskal Selektzioagaz munduko beste lasterketa batzuetan parte hartzeko aukera ematen dute. Horrelako probak oso erakargarriak dira eta ahalgina egingo dut nire mailarik onena ematen. Esperantza hori dut, nazioarteko beste lasterketa batzuetara joatea.

Urtetik urtera hobetzen doan korrikalaria zara. Goia oraindino urrun ikusten duzu?

"LASTERKETA HONEK KONPLEXUAK GALTZEKO ESPAZIO BAT EMATEN DU"

"GAUR EGUN MENDI LASTERKETAK DIRA NIRE PASIOA ETA LEHENTASUNA"

Berandu samar hasi nintzen korrika egiten, 26 urteagaz. Dagoeneko hamar urte joan dira lehenengo dortsala ipini nuenetik, baina, bai, urterik urte hobetzen joan naizela ikusi dut. Erresistentziako eta arnas luze-ko kirolean ez dago sekretu handirik; konstantea izateak eta urterik urte entrenatzen jarraitzeak ematen du hobekuntza. Hori bai, muga bat dago: adina. Horrek bere neurria ipiniko du, baina, tira, 35 urte ditut eta oraindino gazte ikusten dut neure burua. Oraindino ikusten dut hobekuntzarako tartea.

Amaitzeko, aurten duatloi batean parte hartzen ikusi zaitugu, lehenengo.

Mungia duatloian parte hartu nuen, kasualitatez, lagun batek egindako proposamena onartuta. Beti izan dut gogo duatloia probatzeko, eta esperientzia itzela izan zen. Ikargari disfrutatu nuen eta seguru ez dela azkena izango. Egia esan, niri dena gustatzen zait, baina ezin da dena egin. Lehentasunak ipini behar dira eta gaur egun mendi lasterketak dira nire pasioa eta lehentasuna.

AZARROAK 25 EMAKUMEEN KONTRAKO INDARKERIA ZABALIZKOI NAZIOARTEKO EGUNA

AZARROAK 20

17:30 | Plateruena – Landako etorbidea, 4A
Hitzaldia Irati Martin Cea Guzu. Centro de psicología y sexología.
"POR NO" A ERDIGUNERA.
Sexuaz aritzeko gakoak egungo errealitate nahasian.
DBH ikasleen gurasoentzako hitzaldia.

AZARROAK 24

VII. Emakumeen lasterketa | Ezkurdi Plazan
Durango Kirol Taldea
10:30 | Lasterketa Laburra. 1600m.
Eskeletako neska-mutilentzako eta lasterketaren xedearekin bat egiten duten gizonentzako.
Jarrailan Lasterketa Nagusia, 4800m.
Izena emateko: kronoak.com
Izena eman duten eta dortsala daukaten emakumeentzako bakarrik.
Bildutako dirua ihurri elkarteari emango zaio. minbiziaren akonpainamendu, formazio eta dibulgazioan ikuspegi feminista eta eraldatzaile batetik diharduen elkarteak.

Antzerkia
19:00 | San Agustin Kultur Gunea.
Sanagustinalde, 12
"LAS BINGUERAS DE EURÍPIDES"
Las niñas de Cádiz. Sarrerak: 12 € (Bazkideak 9 €)

AZARROAK 25

13:00 | Eraildako emakumeak oroitzeko gunea.
Ambrosio Meabe Plaza
Adierazpen instituzionala eta lore-eskaintza.

19:00 | MOBILIZAZIOA

Durango
Autodefentsa Feminista
Asanbladak deituta

AZARROAK 27

10:30 | Zugaza Zineman
"How to have sex" Molly Manning Walker.
filmaren zuzendaria. Sortzen Kontsultoriak gidatua.
2. Batxilergoko eta Lanbide Heziketa-Erdi mailako ikasleei zuzenduta.

AZARROAK 29

18:00 | Andragunea - Lariz Dorrea, 2
Hitzaldia
¿Qué es la violencia obstétrica?
Nerea Azkona antropóloga y autora de "Madre en duelo" e Itziar Eizmendi abogada en casos de violencia obstétrica y negligencia médica en partos.

BERRIA! INDARKERIA MATXISTA

Indarkeria matxisten biktima diren emakumeei arreta, laguntza eta deribazioa emateko zerbitzua.

10:00-14:00
Astelehen asteazken eta ostiraletan

11:00-14:00 // 16:00-19:00
Astearte eta ostegunetan

946030046 / 618 79 13 33
Andragunea. Lariz Torre, 2

Ikasturtean zehar: Sentsibilizazio eta bortizkeria prebenitzeko tailerrak ikastetxeetan.

Josune Muñoz. SKOLASTIKA

"Badaude indarkeria modu kritikoan planteatzen duten telesailak"

Azken boladan hainbat serie ekoizten dabilta maitasun erromantikoaren mitotik kanpora. Horiek oinarri hartuta, indarkeriari buruz hausnartu dute Zornotzan

Jone Guenetxea ZORNOTZA

'Nerabe eta emakume gazteen aurkako indarkeriak telesailetan' berbaldia antolatuta zuten Zornotzan, Azaroaren 25eko ekitaldiaren barruan. Skolastikako Josune Muñozen gidaritzapean, hain ezagunak diren telesailetan indarkeria zelan identifikatu landu zuten.

Zein izan da berbaldiaren helburua? Emakumeen kontrako indarkeriak detektatzeko tresnak ematea izan da helburu nagusia. Tresna horiek telesailen bitartez identifikatu genituen.

Zelan joan zen berbaldia?

Emakume gazteak ere etorri ziren eta poztekoa da hori. Zenbait belaunalditako emakumeen arteko espazioak sortzea oso zaila izaten da, kosta egiten zaigu. Horrela, neska gazteek ikusita zituzten telesailak komentatu zituzten. Hala ere, gehienak andre helduak ziren.

Telesailetan, batzuetan, indarkeria agerikoa da eta erraz identifikatzen dugu, baina beste kasu batzuetan badaude beste indarkeria mota batzuk zailagoak direnak identifikatzen, baina eragin handia dutenak.

Horregaitik, hain zuzen, indarkeria sinbolikoa lantzen hasi ginen. Indarkeria guztien sostengua da, eta gutxien identifikatzen duguna, oso abstraktua delako ideietan eta errepresentazioetan. Baina, iruditzen emanez gero, ikusi egiten da.

Telesailetan zeintzuk indarkeria mota identifikatzen dituzu gehienbat?

Indarkeria telesail guztietan agertzen da, gure jendartearen parte delako eta oso hedatuta dagoelako. Baina hiru irizpide hartu genituen. Bata protagonistak emakume edo nerabe gazteak izatea. Bestea orotariko indarkeriak egotea, baina bereziki indarkeria sexuala. Eta hirugarren irizpidea ere garrantzi handikoa zen, autobiografikoa izatea. Benetan gertaturiko istorioetan kokatu gura genuen gaia.

Adibide modura, telesailen bat landu zenuten?

Bai, zerrenda bat banatu genuen. *Unorthodox*, *Creedme* eta *Podría Destruirte* autobiografikoen artean landu genituen. Bestalde, *Euphoria*, *Sex Education* eta *Por Trece Razones* fikziozko telesailetan.

Elorrioko Udala indarkeria matxistaren aurka

Azaroaren 25ean,
19:00etan, plazara!

Elorrioko udala

Adibide horietan indarkeria agertzen da, baina gaia lantzeko modu propioa dute, ohiko eredutik kanpokoa.

Izatez, telesail hauetan gaia oso era kritikoa agertzen da. Indarkeria horiek salatzen sortutako telesailak dira. Gidoian kritika hori planteatzen da.

Telesail askotan emakumeen eta gizonen arteko estereotipo sexistak erreproduzitu egiten dira. Irizpide kritikoa izatea beharrezkoa da.

Betaurreko moreekin horixe gertatzen da. Behin betaurreko horiekin begiratzen hasten zarenean ez dago atzera bueltarik. Horregaitik planteatzen dugu protagonista emakume gazte bat izatea, horrek oihartzun handiagoa izaten duelako. Oraindik nagusi diren mezu horien artean, gutxienez alarma kritiko batzuk piztea da helburua.

Maitasun erromantikoaren mitoa sarritan agertzen da nerabe zein emakume helduentzako telesail eta pelikuletan. Indarkeria lez identifikatuko zenuke?

Bai, mota bitakoa izan daiteke indarkeria. Maila sinbolikoa gertatu daiteke, eta ematen den mezua da emakumeok ez garela benetako subjektuak eta ez ga-

"INDARKERIA SINBOLIKOA INDARKERIA GUZTIEN SOSTENGUA DA"

rela gure bizitzaren jabeak, eta besteak daude gure bizitzaren erdigunean, ez gu geu. Eta indarkeria psikologikoa da etengabe entzutea maitasun desigual horren normatiba osoa. Oraindik ere, behin eta berriro entzuten ditugu maitasunaren inguruko mota horretako mezuak. Gure bizitza ez dagoela beterik bikotekiderik edo seme-alabarik ez badugu, esate baterako. Hori indarkeria sinboliko eta psikologikoa da gutxienez.

Maitasun erromantikoaren mitoa hori aldatzen dabil ala asko aurreratu dugu?

Oraindik eredu hegemonikoa da, zalantzarik barik. Oraindik alde guztietan mantentzen da. Berbaldian diskurtso kultural baten barruan kokatu dugu. Diskurtso horiek bat etortzen dira telesailetan, musikan, zineman..., baina, egia esan, literaturan bereziki, autobiografiatan, komikietan eta telesailetan bestelako ereduak sortzen eta mantentzen ari dira. Hor badago orain arte egon ez den arrakala bat. Baina, zoritxarrez, maitasun eredu hegemonikoa erromantikoa da. Kostatuko zaigu aldatzea. Maita-

sun eredu horrek indarkeriak eta sistema patriarkala sostengatzen ditu. Oinarrizko arazoa da.

Eredu hegemonikoaren aurrean, sortzaileak gauza ezberdinak eskaintzen dabilta.

Benetan ikusteko dagoen materialaren zerrenda handia da. Zornotzako berbaldian banatu genuen telesail zerrenda 30ekoa zen. Badaude indarkeria modu kritikoa planteatzen duten telesailak. Nahi izanez gero, topatu daitezke. Baten bat oso ona bada, ahoz aho berehala zabaltzen da. Baina, egia esan, eredu hegemonikoa hedatuago dago.

Neska gazteak inguruan dituzten hezitzaile eta familiei zeintzuk tresna eman ahal zaizkie iritzi kritikoa hori bultzatzeko?

Nik batzuetan amestu egiten dut badagoela horren guztiaren inguruan formakuntza emateko prestigio handiko eskola bat, eta momentu bakoitzean beharko zenituzkeen tresnak bertan jasotzen dituzula. Zoritxarrez, gaur egun oraindik borondatezko kontu bat da eta larrialdietan bakarrik erabiltzen da. Guk etengabe ematen ditugu gure formakuntzak plaza guztietan, eta

teorizatu eta gero erakutsi egiten dugu. Baina aipatzen duzun espazio hori ez da existitzen. Tresnak egon badaude, ikertu eta teorizatu egin delako. Maila akademikoan eta mugimendu feministaren aldetik lan ikaragarria egin da, baina gero zaila da hori plazetara eramatea eta gurasoei jakinaraztea non dauden eduki teoriko-praktikoak eta horrelako tresnak. Horregaitik da hain garrantzitsua Azaroaren 25a existitzea. Pena egun bakarria izatea. Gero eta luzeagoa da egun horren eragina. Orain hamar urte egun bakarria zen. Gero aste osoa eskaintzen zitzaien eta dagoen behar handiaren aurrean, orain hainbat egitasmo eta ekimen egiten da. Baina urte osoko arazoa da, hilabete bakarrean kokatzeko. Urte osoan landu beharko litzateke.

"ZORITXARREZ, MAITASUN EREDU HEGEMONIKOA ERROMANTIKOA DA"

AZAROAK 25

AMOREBIETA-ETXANO · 2024

EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIARIK EZ

Egin dezagun guztiok bat gizarte berdinezaleago eta seguruago baten alde

 amorebieta
etxano
UDALA AYUNTAMIENTO

"Klimaterioa emakumearen ahalduntzea dakarren bizi etapa da"

AMAIA ZABALETA OSINALDE BIOLOGIAN LIZENTZIATUA ETA NATUROPATA

'Zaindu zure hormonak 40 urtetik aurrera' izenburupean, Amaia Zabaletak (Urretxu, 1983) berbaldia eman du lurretan. Emakumearen bizi etapa honetan zaintza osasuntsuak duen garrantzia nabarmendu du

Aitziber Basauri IURRETA

Emakumeek bizi etapa berri baten aurrean ikusten dute euren burua 40 bat urte dituztenean: klimaterioa hasten da orduan, ugalkortasuna gutxitu eta aldaketa hormonalak hasten diren sasoi. Menopausiaren aurreko urte hauetan, emakumeak hainbat aldaketa igartzen hasten dira.

Klimaterioan sartuta, zeintzuk dira emakumearen gorputzean gertatzen diren aldaketa nagusiak?

Emakumezkoen sexu hormona nagusietariko bi galtzen joaten gara: estrogenu eta progesterona kontzentrazioa jaisten doa apurka. Emakumearen bizitza ugalkorrean zehar, hormona horiek funtzio garrantzitsu asko dute gorputzean. Beraz, garai horre

tatik aurrera, funtzio horiek apur bat baxuago egongo dira, estrogenu eta progesterona kopuruak behera egiten dutelako.

Zeintzuk funtzio dira horiek?

Estrogenuak eta progesteronak asko laguntzen dute kudeaketa emozionalean; baita hezurren osieran ere. Gorputzaren formaren, grasaren eta azukrearen kudeaketan ere laguntzen dute. Beraz, horiek galtzen goazen neurrian beste modu batera bideratu behar ditugu funtzio horiek guztiak.

Zelan zaindu behar gara aldaketa horien aurrean?

Baliabide aukera ikaragarri handia da. Baina elikadura zaintzea eta bizi estilo osasuntsua eramatea da garrantzitsuen nire ustez, naturarekin ahalik eta konexiorik handiena izanda. Elikadurari dagokionez, prozesatuak utzi eta elikagai errealeak jatea izan beharko luke beti eman beharreko lehenengo pausoa. Bestalde, bizimodu osasuntsua eraman beharko genuke, gero eta bizi estilo naturalagoa: ariketa fisikoa eginez, kudeaketa emozionala landuz, eta naturagaz, lurragaz eta eguzkiagaz konektatuz... Eguzkia lurraren, gizakien, animalien, landareen, gure bizitzaren... motorea da, denon motorea. Eguzki argirik gabe eta eguzkitara irten gabe ez gara ondo sentituko. Bada, eguzkiak edozein zaintza osasuntsuren oinarria izan beharko luke.

Disruptore endokrinorik bako produktuak erabiltzea ere gomendatzen duzu.

Hala da, bai. Disruptore endokrinorik gure estrogenuen oso antzeko formatua dute eta gure gorputzera sartzen direnean benetako estrogenuoi tokia kentzen diete, gure gorputzean izugarriko toxikotasuna eraginez eta gure sistema hormonal guztia aldatuz. Xanpuetan, desodoranteetan, makillajeetan, kremetan, pinturretan, arropa sintetikoetan, zar-tagin itsasgaitzetan... daude.

Garbiketa produktuak, adibidez, disruptore endokrinorik jositak daude. Beraz, erabiltzen ditugun produktuetan zenbat disruptore endokrino dagoen begiratu beharko genuke. Oso kaltegarriak dira, emakumeentzat zein gizonentzat, eta ahalik eta kontaktu gutxien eduki beharko genuke molekula horiekin. Beraz, produktu ahalik eta naturalenak erabiltzea gomendatuko nuke.

Zelan bizi ditugu emakumeok aldaketa horiek? Zelanbaiteko beldurra sortzen dute?

Beldurra eta ezjakintasuna. Horietxek dira bi hitz gakoak. Agian, ezjakintasuna gehiago, horrek eragiten duelako beldurra. Menopausia emakume zaharrei gertatzen zitzaien zerbait bezala izan dugu beti; baliteke orain dela urte batzuk horrela izatea. Duela belaunaldi batzuetako emakumeak menopausiaren garaira heltzen zirenean, bizi esperantza eta neurri handi batean bizitasuna galtzen zuten. Gaur egun ez da horrela. Menopausiara heltzen arigarenean konturatzen gara ez garela horren zaharrak. Bizi-etapa horretara heltzen garenean, oraindik asko dugu bizitzeko, eta indartsu gaude, oso indartsu gainera.

Amaia Zabaleta.

Emakumeak geroago eta jakitunago dira klimaterioak dakartzan aldaketez?

Jakitunago gara bai, baina ez hori bakarrik; aurrerantzean ere ondo sentitu gura dugu. Duela belaunaldi batzuk oso onartuta zegoen zerbait izan zitekeen. Asko hitz egin gabe gainera, norberak berera eginez, seguruenik beste ezer egin zitekeenik pentsatu gabe. Gaur egun, zorionez, ez da horrela. Klimateriora heltzen garenean, 40tik 50 urtera arteko tarte horretara heltzen garenean, gure gauzak egiten jarraitu gura dugu, ahalik eta

AZAROAK 25

EMAKUMEENGANAKO INDARKERIA EZABATZEKO NAZIOARTEKO EGUNA

Pegatinak eta puntu moreen banaketa
Liburutegian interesgunea A25

18:00: Adierazpen Institutuzionalaren
Irakurketa Askondon
Ostean, MANIFESTAZIOA

ASKONDO
BIXENTE KAPANAGA
MASPE
BIDEBARRIETA
BIXENTE KAPANAGA
ASKONDO

ondoan gainera. Oraindik urte asko geratzen zaizkigu.

Hainbat dira kasuistatik, baina zeintzuk dira aldaketa garai horretara heltzen gabiltzala erakusten duten sintomak?

Sintomak desberdinaketa ugariak dira: gorputza aldatzea, gizentzea, sofokoak, gauean esnatzea, ilea erortzea, azala desberdin edukitzea.... Eta sakonago joaten bagara, arazoak izan daitezke hezurretan, gibelean, digestioan... Ez da hiruko erregela bat: emakumezkoek sexu hormonak galtzen ditugu eta honako sintoma hauek ditugu. Ez da horrela.

"GESTIO EMOZIONALEAN EDO NORBERAREN BIZIPEN HORIEN KUDEAKETAN DAGO GAKOA"

Emakume batzuek sintoma batzuk dituzte, eta beste batzuek beste batzuk. Baliteke batzuek inongo sintomarik ez izatea, eta beste batzuek sintoma guztiak sentitzea. Argi dago ez dela gauza fisiko edo fisiologiko bat bakarrik. Beste aldagai pertsonal batzuk sartzen dira jokoan: norberak nola bizi duen momentu horretan pasatzen ari zaion hori. Gestio emozionala edo norberaren bizipen horien gestioa, hortxe dago gakoa. Momentuan tokatzen zaizun hori ahalik eta ondoen bizi behar duzu. Egin nahi duzun horretan atentzioa jarri, eta barruan duzun hori aurrera eramanez, zure barruari kasu eginez. Horixe izango da beti garrantzitsua.

Aldaketa hori zelan kudeatu emozionalki, hortxe dago gakoa.

Ez bakarrik emozionalki. Ez gara ari soilik gure egunerokoan emozioak kudeatzeaz, geure buruak eskatzen digun horri kasu egin eta aurrera eramanez baino. Horixe da garrantzitsua, eta horretarako dator bizi etapa hau. Zaila iruditzen zaigu orokorrean, pentsa zenbat gauza utzi behar diren atzean. Eta, naturalagoa den arren, sintoma guztiak kenduko dizkigun pilulatxo bat nahi izaten dugu askotan. Arlo hori lantzen dut nik. Behar denean, laguntza jartzen dugu, edo belarrekin egindako osagarri bat, jakina. Baina horren atzetik dagoen lan guztia da garrantzitsua, norberak barrutik egin beharreko lana.

Aipatu duzu emakume batzuek inolako sintomarik barik bizi dutela bizi etapa hau.

Bai, hala da. Emakume hori ondo sentitzen bada, seguruenik badabil zaintza edo bizi estilo osasuntsua egiten. Naturekin konektatuta bizitzea baino ez da behar, nire ustez. Zaintza osasuntsua denok egin beharreko kontua dela uste dut.

Estigma eta ezjakintasun handia dago menopausiaren inguruan. Zeintzuk dira dauden mito nagusiak?

Aurretik esan dugun moduan, emakume zaharrei gertatzen zaien kontua dela pentsatzea. Horixe da mito nagusia. 40 bat urterekin dagoeneko aldaketa asko gertatzen hasi direla konturatzerakoan, emakume askok uste dute ezin daitekeela izan menopausiaren bidean egotearen sintoma. Baina izan liteke, ja-

kina. Horrek bakarrik beldurra sortzen du, ezjakintasunak eragindako beldurra. Izan ere, uste dugu menopausia 55 urtetik gora gertatzen den kontua dela. Eta ez da horrela. 35-40 urterekin aldaketa asko sumatzen hasten dira. Berrogeita gutxi urterekin ziklo menstrualak galtzen duten emakume asko daude.

Bizitzaren etapa honetaz berba egitea lagungarria izaten da?

Bai, noski. Konturatzen zarenean inguruko emakumeei zer

gertatzen zaien, askotan konturatzen zara uste baino ohikoagoa dela. Agian prozesu horretan zaudela konturatu zaitezke. Hitz egiteak asko laguntzen du, gauzak kontatzeak.

Bizi etapa hau emakumearen ahalduzko lotzen duzu.

Klimatorioa emakumearen ja-kinduria, maestria eta ahalduzkoa dakartzen bizi etapa da. Norberak bere barruan dakarrena ateratzeko eta aurrera eramateko etapa. Ez gure ingurukoek (lagunek, familiak, bikotekideak, umeek...) eramatekoa. Guk geuk zer nahi dugu? Zein da gure pasioa? Hori guztia azaleratu beharreko bizi etapa da, eta horrek ahalduzko ekarriko du. Pentsa zer-nolako ahalduzko dakarren norbere buruarekin, norbere barruarekin, konektatuta bizitzeak.

"EZ DA GAUZA FISIKO EDO FISILOGIKO BAT BAKARRIK. ALDAGAI PERTSONAL BATZUK ERE SARTZEN DIRA"

AZAROAK 25

EMAKUMEENGANAKO INDARKERIAREN AURKAKO NAZIOARTEKO EGUNA

Azaroak 10, igandea, 17:00-19:00

Zinema: "Te doy mis ojos" Kontzejuzarrean.
12 urteik aurrera
Antolatzailea: Nahikari Emakume elkarte

Azaroak 22, ostirala, 17:30-19:30

Genero indarkeriari buruzko tailerra
eskulaneekin: "Ez nazazu hainbeste maila,
maila nazazu hobeto" Kontzejuzarrean
Antolatzailea: Nahikari Emakume elkarte

Azaroak 24, igandea, 12:15-14:15

Feminismo intersektionalari buruzko film
laburren jaialdia Kontzejuzarrean.
Gai: Emakumea eta dibertsitate funtzionala
Antolatzailea: Nahikari Emakume elkarte

Azaroak 25, astelehena - 12:00etan

Kontzentrazioa frontalko aldapan:

- Eskolako umeen leloak inakumiko dira eta amaizteko "indarkeriaren kontrako albestia" abestuko da.
- Adierazpen instituzionalaren inakumeta.

Antolatzailea: Berezitasun Kontseilua

Abenduak 1, igandea - 12:15ean

Bakarrizketa: Magma Mia. Beatriz Egizabal

- 16 urteik aurrera
- Hizkuntza: Euskara
- Kontzejuzarra

Antolatzailea: Udala